Български език / Bulgarian Language 69 (2022), 3, 124–126
Print ISSN: 0005-4283, Online ISSN: 2603-3372
doi: 10.47810/BL.69.22.03.13

ANNIVERSARIES AND JUBELEES

PROF. DSC VASIL RAYNOV TURNS 80

На 19 септември 2022 година проф. Васил Райнов навърши осемдесет години. Това е повод да си припомним неговите научни постижения и заслуги за развитието на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при Българската академия на науките.

Проф. Васил Райнов има впечатляващо образование и квалификация, получени в обкръжението на забележителни български и чуждестранни учени: по време на следването си в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ е част от кръжеца по диалектология на проф. Ст. Стойков и доц. Ив. Кочев; в периода от 1966 до 1969 година е на научна специализация по фонетика, общо езикознание и диалектология в Карловия университет в Прага; стипендиант е на фондацията „Александър фон Хумболт“ в Германия.

От млад и обещаващ учен проф. Васил Райнов се превръща в желан партньор и колега на редица учени от Германия като проф. Г. Унгехойер, проф. А. Лайшнер, проф. Г. Пойзер, проф. Д. Линке и проф. М. Куртен; от Русия като проф. А. Р. Лурия; от Полша като проф. Х. Мержеевска и др.

Научният път на проф. Васил Райнов е свързан с Българската академия на науките: първо в Централната лаборатория за изучаване на мозъка (преименувана в Институт за изучаване на мозъка), а от 1993 година – в Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“. Независимо от академичната си кариера проф. Васил Райнов е ценен и като преподавател: бил е професор по общо езикознание в Русенския университет „Ангел Кънчев“, гост професор в Нов български университет, в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, в Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство в Пловдив, и преподавател в Тракийския университет в Одрин. От 2006 година е почетен професор на Русенския университет „Ангел Кънчев“. Съавтор е на учебника „Нормативна и практическа фонетика и фонология на съвременния български език“, издаден през 2009 година.

Проф. Васил Райнов има сериозни заслуги за развитието и на Русенския университет „Ангел Кънчев“ (където е съосновател на Катедрата по

европеистика), и на Тракийския университет в Одрин (където основава преподаването на български език в Колежа за балкански езици), но специално внимание заслужава неговият принос за развитието на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ към Българската академия на науките. Проф. Васил Райнов е директор на Института за български език от 2003 до 2011 година (а преди това, от 1994 до 1999 година, и негов заместник-директор), в един труден преходен период, през който както научните организации в Академията, така и отделните учени трябваше да покажат своя принос към българската наука, образование и общество. Красноречиви са следните факти. Независимата международна оценка на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“, направена от Европейската научна фондация и Европейската федерация на академиите на науките за периода от 2004 до 2008 година, отреди челно място на един хуманитарен институт като Института за български език сред останалите институти на Българската академия на науките при единни критерии за съпоставка и оценяване. За този период Институтът е обучавал 34 докторанти, близо 20% от научната продукция на Института е публикувана в чужбина, учените от Института са търсени партньори за национални (15 на брой) и международни (32 на брой) проекти. Според независимата международна оценка Институтът за български език заема ключова позиция по отношение на изпълнението на една от основните цели на Българската академия на науките: „утвърждаване на националната идентичност, историческите, културни и духовни ценности, създадени от българския народ“. От 2007 година Институтът за български език е член на Европейската федерация на националните езикови институции, представителната организация на езиковите институции в Европейския съюз. По предложение на проф. Васил Райнов от 2004 година Институтът за български език носи името на един от най-видните езиковеди – проф. Любомир Андрейчин. Всичко казано е само една малка част от заслугите на проф. Васил Райнов, заради които е удостоен с редица награди: Почетния знак на Българската академия на науките „Марин Дринов“ на лента през 2008 година, Почетния знак на Института за български език – златна значка, за значителни заслуги към развитието на българската езиковедска наука и на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ през 2012 година, Почетния плакет за заслуги за развитието на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ през 2022 година.

Научните интереси на проф. Васил Райнов са разностранни, но няколко са основните области, върху които се съсредоточават неговите научни изследвания: фонетика и фонология, психофизиология, психолингвистика, философия на езика. Научното творчество на проф. Васил Райнов се бележи от защитата на два дисертационни труда: първият, озаглавен „Към въпроса за развитието на преходните езикови системи“, е защитен в Карловия университет през 1969 година, а вторият – „Върху някои патологични и гранични аспекти на вербалното поведение“ – в София през 1987 година. Като цяло неговите изследвания се отличават с интердисциплинарност, широка методологическа рамка, разглеждане на научната проблематика от

различни ракурси, което води и до многоаспектност на научните резултати. Научните трудове на проф. Васил Райнов са многобройни, написани са на български, руски, чешки, немски и английски език. Тук ще се спрем само на някои от неговите монографии. В „Символното поведение на човека“ от 1993 година се предлага систематизиране на знанията за неречевата комуникация, показват се особеностите и връзките на невербалното и вербалното общуване между хората. В книгата „Персонализмът – психобиология и езикова прагматика“ от 1995 година се разискват проблеми, централни за философията на езика и психологията на съзнанието, на фона на езиковата реализация на феномена „личност“. Монографията „Постструктурализмът и езиковата теория“ от 2000 година предлага интересно изследване на границата между езикознанието и философията на езика, което разглежда влиянието на структурализма върху развитието на езиковедската наука. Книгата „Логосът в езиковите и психолингвистичните измерения на Аз-а“ от 2006 година представлява ново изследване в областта на философията на езика, в което се представят възможните езикови и психолингвистични измерения на Аз-а, основани на метакомуникативните стратегии на човека. Най-новата книга на проф. Васил Райнов „Живи са още онези, които са ги видели“ от 2021 година предлага философски и психологически анализи, които се преплитат с обобщения за лингвистичните теории, изводи за пътищата при формулирането на научното знание и „стремеж към границите и към истината“. Високият научен авторитет на проф. Васил Райнов неслучайно му отрежда място в редакционните колегии на научните издания на Института за български език (сп. „Български език“ и сп. „Балканско езикознание“), където той и в момента работи с всеотдайност, научна отговорност и висок професионализъм.

Визионерството на учения и грижата за развитието на българския език и на българската езиковедска наука личат от следните думи на проф. Васил Райнов, казани преди няколко години: „Съвременната българска езикова политика трябва да се обърне към всички българи, независимо в коя част от света се намират те. … Но разбира се, най-напред трябва да обмислим една цялостна програма, в която и изследователският труд на лингвистичната общност ще заеме полагащото му се място“.

Svetla Koeva

✉ *Prof. Svetla Koeva, PhD*
Institute for Bulgarian Language, Bulgarian Academy of Sciences
svetla@dcl.bas.bg

Published: 30 September 2022